

ній); креативність (здатність до творчості, генерування нових ідей, уникнення традиційних схем, оперативного розв'язання проблемних ситуацій); впливовість.

4. Педагогічна техніка (мистецтво, майстерність, уміння). Є сукупністю раціональних засобів, умінь та особливостей поведінки викладача, спрямованих на ефективну реалізацію обраних ним методів і прийомів навчально-виховної роботи зі студентами, колективом відповідно до мети виховання, об'єктивних і суб'єктивних їх передумов. Вона передбачає наявність специфічних засобів, умінь, особливостей поведінки педагога: високу культуру мовлення; здатність володіти мімікою, пантомімікою, жестами; уміння одягатися, стежити за своїм зовнішнім виглядом; уміння керуватися основами психотехніки (розуміння педагогом власного психічного стану, уміння керувати собою); здатність до «бачення» внутрішнього стану вихованців і адекватного впливу на них.

Розвиток педагогічної майстерності здійснюється через удосконалення її структурних компонентів (педагогічні здібності, професійні якості, фахові компетентності, готовність до творчої діяльності, досвід роботи, педагогічна техніка). Реалізація процесу розвитку і підвищення педагогічної майстерності відбувається засобами всіх видів аудиторної та позааудиторної роботи в цілісному режимі навчально-виховної діяльності вищого навчального закладу.

Розкриття професійно-педагогічного потенціалу ґрунтується на потребі в самореалізації, свідомому пізнавальному інтересі й самоідентифікації. Результатами дослідницько-експериментальної роботи підтверджено ефективність таких організаційно-педагогічних умов розвитку педагогічної майстерності викладачів вищих навчальних закладів, як: створення необхідного інформаційно-освітнього середовища; оптимізація потенційних можливостей навчальних дисциплін та інших видів діяльності викладача; поєднання традиційних та інноваційних методів; наукове, методичне й психологічне забезпечення процесу професійного вдосконалення викладача в освітньому просторі ВНЗ; формування мотивації до професійного зростання; врахування впливу комплексу зовнішніх і внутрішніх факторів; здійснення систематичного педагогічного моніторингу. Найефективнішими у розвитку педагогічної майстерності викладача вищої школи виявилися такі, як: обговорення відкритих занять, взаємовідвідування лекцій і семінарів, дискусії, тренінги, «круглі столи», діалоги-суперечки, семінари-практикуми, обговорення досягнень психолого-педагогічної теорії і практики, сучасних освітніх технологій, різновиди ігор, розроблення та обговорення авторських програм, науково-практичні конференції, методологічні семінари. Дійовими формами організації роботи з викладачами в експериментальній групі зарекомендували себе систематична консультативна допомога, демонстрація зразків педагогічної техніки, вправи-тренінги, лабораторні практикуми, майстер-класи, творчі групи педагогів.

Комплексне використання активних форм і методів сприяли закріпленню теоретичних знань, озброєнню викладачів експериментальної групи необхідним методичним арсеналом розв'язання сучасних освітніх проблем вищої школи, сформували вміння використовувати одержану інформацію в нових умовах, а також вдосконалювати свої інтелектуальні, світоглядні і комунікативні якості.

Література

1. Андриади І.П. Основы педагогического мастерства: Учебное пособие. — М.: Издательский центр «Академия», 1999. — 160 с.
2. Барбіна Є.С. Гуманізація освіти: Навчально-методичний посібник. — Херсон, 2001. — 60 с.
3. Бутенко В.Г. Способи самореалізації особистості // Особистість педагога: Розкриття можливостей. — К., 1995. — С. 28.
4. Вітвицька С.С. Основы педагогики вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури. — К.: Центр навчальної літератури, 2003. — С. 94–112.
5. Педагогічна майстерність: Підручник / І.А. Зязюн та ін. — К.: Вища школа, 1997. — Розділи 1–3.
6. Слєпкань З.І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. — К.: НПУ, 2000. — 210 с.
7. Федяєва В.Л. Принципи організації неперервної педагогічної освіти // Матеріали міжвузівської науково-практичної конференції з проблеми удосконалення підготовки вчителя. — Херсон, 1995. — С. 141–142.

*Білоконь І.В., к.е.н., доцент
кафедри регіональної економіки*

ПОСИЛЕННЯ НАУКОВОЇ СКЛАДОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ НАУКИ «РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА»

Однією із найважливіших завдань дослідницького університету є широке впровадження у навчальний процес наукової складової як провідної компоненти та інноваційних технологій. Вихо-

дячи з цього, сучасні університети не лише надають освітянські послуги, але поступово стають центрами формування знань, інновацій і компетенцій.

Високі рейтинги вузів у значній мірі залежать від їх внеску у поширення знань через наукові дослідження, широке використання їх результатів та інноваційних технологій у навчальному процесі. Сучасний рівень університетської освіти залежить також і від якості наукової складової в навчальному процесі, широти застосування інформаційно-комунікаційних технологій у викладанні, навчанні та оцінюванні знань студентів. Саме тому важливими вимогами сучасної системи вищої освіти стає широке використання інноваційних технологій і впровадження наукових досягнень у навчальний процес.

Важливим завданням вищої школи при наданні освітянських послуг залишається виховання студентів, формування їх професійної компетенції, особистості, свідомого громадянина із власним критичним ставленням до реальності. Такий підхід передбачає цілеспрямоване формування самосвідомості студента, основною метою якого є становлення молодшої людини не лише як фахівця, але і як особистості, яка здатна повністю реалізувати свій талант.

Виходячи із основних завдань дослідницького університету, кафедра регіональної економіки в своїй роботі основну увагу приділяє трансформації змісту освітянської діяльності шляхом широкого впровадження в навчальний процес (лекції, семінарські заняття, зміст навчальних програм з дисциплін кафедри, методичне забезпечення навчального процесу тощо) фундаментальних і прикладних досліджень і інноваційних технологій. Поглибленню та підвищенню наукової компоненти змісту знань студентів.

Підвищена увага до наукової компоненти в навчальному процесі зумовила кафедру регіональної економіки оновити навчальні програми з усіх дисциплін кафедри, лекційний матеріал, підручники, посібники та впровадити в навчальний процес п'ять нових наукових дисциплін. З усіх цих наукових дисциплін підготовлено необхідні методичні матеріали, підручники і навчальні посібники, в яких відображені сучасні теоретичні основи регіональної економіки, трансформаційні процеси, що відбуваються в економіці України, обґрунтовується сутність регіоналізації суспільного виробництва, поглиблюються і розширюються методи збагачення змісту лекційних і практичних занять.

Інтенсифікація навчального процесу, посилення наукової складової в навчальних дисциплінах кафедри, науково-дослідна робота кафедри направлені, в першу чергу, на осучаснення змісту освіти, що сприятиме формуванню у студентів професійних та особистих компетенцій. На лекціях і семінарських заняттях викладачі кафедри широко використовують як власні наукові результати, так і наукові розробки науково-дослідних установ Національної академії наук України: ДУ «Інститут економіки і прогнозування», «Інституту демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи», ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку», «Інституту регіонального розвитку» та наукові досягнення зарубіжних учених. При цьому наукова складова знайшла своє місце не лише у традиційних лекціях, але й у таких важливих формах лекційної роботи, як проблемні лекції, міні-лекції та творчі завдання. Їх тематика розроблена по всіх дисциплінах кафедри та носить проблемний, дискусійний характер і присвячена основним напрямкам теоретичних і методологічних досліджень, науковим концепціям і сучасним теоріям регіонального розвитку.

Широке використання наукової складової в наданні освітянських послуг сприяє фундаменталізації змісту освіти, підвищенню наукової компоненти змісту знань та імплементації інформаційних технологій у навчальний процес для підвищення якості підготовки фахівців, розширення їх фахових компетенцій.

*Бобрицька Н.Д., асистент
кафедри маркетингу*

СУЧАСНІ СИСТЕМИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ВИКЛАДАЧІВ ВНЗ

Успіхи системи освіти багато в чому визначаються якістю науково-педагогічних та управлінських кадрів. Перехід на багаторівневу систему підготовки, а також акцент на неперервності освіти і сумісності різних рівнів і організаційних структур вимагають перегляду методологічних, організаційних, психологічних, педагогічних основ проектування інноваційного освітнього процесу в системі підвищення кваліфікації викладачів ВНЗ.

Кінцева мета професійно-педагогічної діяльності викладача задається кінцевою метою підготовки фахівця — професійною компетентністю, готовністю до інноваційної діяльності.